

VERÒNICA GUERIN

Proposta didàctica de Ramon Breu

SINOPSI-COMENTARI

A mitjans dels anys noranta, Dublín es podia comparar amb una zona en guerra, amb uns pocs però poderosos *capos* de la droga lluitant per aconseguir el control de la ciutat. El seu pitjor rival no era la policia, sinó la valenta periodista Verònica Guerin (Cate Blanchett), que va desenvolupar una feina incansable informant sobre els flagells de l'heroïna i el gangsterisme.

A mesura que investigava i donava a conèixer els noms dels *camells*, vivia el drama de sacrificar la seva vida familiar per complir amb la seva obsessiva responsabilitat d'informar els seus lectors i el seu país.

Tots, els seus familiars, els seus companys de feina, els seus amics, tenien por del que li podria passar a la periodista. També ella mateixa era conscient del risc que corria, però estava convençuda que havia de seguir lluitant per eradicar la maledicció de la droga que afectava les classe depauperades del seu país. No va dubtar en submergir-se en el Dublín obscur, d'habitatges escrostonats, carrers mal empedrats, amb joves ionquis pul·lulant per sòrdids ambients de prostitució i misèria, per denunciar amb ploma ferma la criminalitat que els poders públics eren incapaços d'eliminar.

D'aquesta forma, es va convertir en una celebritat nacional per al poble irlandès. Tots els intents d'acabar amb la seva vida van augmentar encara més la llegenda. El seu assassinat brutal, ocorregut el 1996, va provocar una profunda revisió de la legislació irlandesa i va conduir a l'empresonament dels delinqüents més perillosos del país. La labor de Verònica Guerin representa el paradigma del periodisme incorruptible, compromès i lliure. El visionat i posterior anàlisi del film de Joel Schumacher és una excel·lent oportunitat per pensar sobre què significa l'ofici de periodista.

FITXA DE LA PEL·LÍCULA

Títol original: *Veronica Guerin*

Països i any: Irlanda; Regne Unit i EUA. 2003.

Producció: Nathan Crowley

Director: Joel Schumacher

Guió : Carol Doyle i Mary Agnes Donoghue

Música: Harry Gregson-Williams

Fotografia: Brendan Galvin

Muntatge: David Gamble

Durada: 98 minuts.

Intèrprets: Cate Blanchett (Verònica Guerin); Gerard McSorley (John Gilligan); Ciarán Hinds (John Traynor); Brenda Fricker (Bernie Guerin); Don Wycherley (Chris Mulligan); Barry Barnes (Graham Turley); Simon O'Driscoll (Cathal Turley); Emmet Bergin (Aengus Faening).

PANTALLA D'ACTIVITATS

1. Escriviu la sinopsi de *Verònica Guerin*.
2. Quines raons porten a la periodista a escriure sobre el crim organitzat a Dublín?
3. Com afecta les seves investigacions a la vida familiar de la periodista?
4. John Traynor: Parleu d'aquest personatge. Quina funció fa en la trama criminal? Quina relació té amb la Verònica Guerin?
5. Quina opinió tenen altres col·legues periodistes de la protagonista?
6. Qui és en John Gilligan? Descriviu-lo.
7. Veronica Guerin fa periodisme d'investigació. Esbrineu si, actualment, es practica molt i poc i investigueu-ne les causes.
8. Per què després de ser atacada i, posteriorment, rebre amenaces contra el seu fill, la periodista decideix denunciar Gilligan i seguir amb les seves investigacions?
9. En quina escena observem la complicitat d'un jutge amb la delinqüència?
10. Per què creieu que el director ens mostra la mort de Guerin, ja al començament de la pel·lícula?
11. De què va servir la mort de Verònica Guerin?
12. Comenteu aquesta frase del final de la pel·lícula: *Tothom a la República d'Irlanda recorda on era quan va sentir que Verònica Guerin havia estat assassinada.*

LLENGUATGE I TÈCNiques AUDIOVISUALS

1. Només començar la pel·lícula, en el minut 4, veiem un pla general sobre Dublín. Quina funció fan els plans generals en el cinema?
2. Amb la *steadicam* o càmera en mà es filmen escenes on apareixen imatges inestables, on l'operador es mou o corre. Aquest és un efecte que pretén donar sensació de més gran realisme. En el minut 18 de *Verònica Guerin* observem la utilització de la càmera en mà. En quins altres moments del film també es fa servir aquest recurs?
3. Comenteu la gran profusió de primers plans sobre la protagonista principal, Verònica Guerin.
4. En una escena (minut 31) veiem la maquinària del diari on treballa la periodista, el *Sunday Independent*. Se'ns mostra a través d'un moviment de càmera. Quin?
5. El relat de la pel·lícula és un gran salt enrere en el temps. Com s'anomena en el llenguatge audiovisual aquesta tècnica?
6. Comenteu la banda sonora. Gairebé tota està interpretada amb un estil característic. Quin? Per què?

Consulteu aquest blog si teniu algun dubte:

<http://llenguatgecinematografic.wordpress.com/>

TRÀVELING DE LECTURES

L'OFICI DE PERIODISTA

L'ofici de periodista és un ofici amenaçat. Pels interessos de la propietat dels mitjans que, si redueix la producció de missatges a un simple fons de negoci, ens aboca a un mercantilisme desproporcionat. També pels interessos dels poderosos quan ens furten la condició de seleccionadors i d'avaladors dels continguts. La darrera amenaça és la derivada de l'impacte de les tecnologies digitals i de la globalització que permet a les persones i grups de tota mena esdevenir productors de discursos i aspergir-los a la xarxa, per on circulen indiscriminadament objectes comunicatius de fiabilitat diversa; alguns ni tenen avaladors ni ens ofereixen garanties. El màxim damnificat d'aquesta confluència d'interessos és el ciutadà, en tant que receptor.

La pèrdua de pes de la figura professional del periodista curiós, compromès, amb mirada pròpia, lliure, exigent, rigorós i incòmode que vetlla –abans que per cap altre– pels interessos del receptor, pot ser irreparable si el conjunt de la professió no hi fa front (exigint-nos responsabilitats i protegint-nos). El nostre ofici sempre ha de contribuir a permetre que les persones puguin, amb eines fiables, conformar lliurement l'opinió pròpia. Cal també, doncs, que adaptem la sostenibilitat de les nostres propostes a l'època digital. Enfront de la missatgeria de tot ordre que circula pel ciberespai i del risc de camuflament o d'opacitat dels seus promotors i redifusors, l'activitat periodística s'ha de fer imprescindible en la mesura que ajudi a discriminar els missatges interessants i evitar, així, el desori general. Acreditar i consolidar el nou periodisme del futur vol dir fer-nos necessaris per la nostra qualitat, basada en la utilitat, l'expertesa, l'honradesa, el rigor, l'eficència i la confiança. Si ens deixem trepitjar el terreny i permetem la progressiva debilitació del nostre segment professional haurem de renunciar, també, a l'aspiració de consolidar plantejaments democràtics per al conjunt de les nostres societats.

Joaquim M. Puyal "Manifest sobre l'Ofici de Periodista", dins *Ambulància. Reflexions sobre la societat i els mitjans. Propostes per a la nova televisió*. Columna. Barcelona, 2011. Pàg. 201.

Activitats

1. Què vol dir *mercantilisme desproporcionat*?
2. Quines altres amenaces, segons l'autor, té el periodisme?
3. Com ha de ser el periodisme del futur?
4. Què creieu que pensaria la Verònica Guerin sobre aquest manifest?

LO IMPORTANTE Y LO QUE NO ES IMPORTANTE

A día de hoy la tarea del periodista se transforma. Ya no puede ser sólo recoger información y transmitirla. Ha de separar el grano de la paja, lo banal de lo importante. Y sabemos qué quiere decir importante. Importante es, resumiendo, todo aquello que le sirve a un ciudadano para decidir qué vota: cómo están de verdad los hospitales y por qué, dónde van a parar nuestros impuestos, qué pasa con la educación, por qué son tan caras las viviendas y quién se está forrando, y si los que se forran tienen amigos en los gobiernos. También es importante saber qué medidas se toman para evitar la carnicería semanal en las carreteras o a quién sirven las guerras; y si nos podemos fiar de lo que comemos, de lo que hablamos por teléfono o escribimos en los e-mails; si podemos estar tranquilos con el aire que respiramos o paseando por nuestras calles. Es muy importante saber si los investigadores tienen facilidades para investigar; si los creadores las tienen para crear. Como importante es conocer la vida que no aparece en las versiones oficiales; la de los marginados, de los enfermos, de los inmigrantes, de tantos jubilados que se apañan con mucho menos que lo justo.

Por supuesto, también sabemos lo que no es importante. No lo es que el delantero centro de nuestro equipo favorito esté en tratos con un club inglés, alemán o sueco; ni que nieve en invierno; ni que haga calor en verano; ni la enésima inauguración del gobernante de turno; ni la rueda de prensa diez mil de aquel destacado dirigente opositor; ni los datos macroeconómicos que sólo sirven para hacernos pensar que, con lo bien que va todo, nuestros problemas suelen ser culpa nuestra. Tampoco es importante, más allá de para las víctimas y sus familias, tal o cual accidente de tráfico de los cien que hay cada día, ni el robo de una sucursal bancaria o el decomiso mensual de una partida de droga.

Mariola Cubells *¿Quién cocina la televisión que comemos?* Carroggio. Barcelona, 2006. Pàg. 114-115.

Activitats

1. Què critica l'autora del text? Quina classe de periodisme?
2. Us heu fixat que allò que, segons Mariola Cubells, no és important, ocupa en canvi molt temps als informatius? Com ho valoreu?
3. Per què diu que no és important que *nevi a l'hivern*?

CONTRACAMP: ASPECTES DIDÀCTICS PER AL PROFESSORAT

Elements de debat i relacions que es poden establir

- La funció del periodisme.
- El periodisme d'investigació.
- Connexions entre delinqüència i esferes de poder.
- L'honradesa i la dignitat en els comunicadors.
- Sacrifici personal per la veritat.

- Personatges simbòlics com Verònica Guerin.
- La manca d'investigació periodística sobre el crim organitzat.

Objectius formatius

- Analitzar un cas de periodisme compromés.
- Reflexionar sobre allò que és important i el que és accessori en informació.
- Aproximar-se al coneixement del periodisme d'investigació.
- Ser conscients de les vinculacions entre crim organitzat i cercles de poder.
- Ser conscient de mantenir una actitud activa i crítica envers els mitjans de comunicació.
- Analitzar una producció cinematogràfica de ficció.

Criteris d'avaluació

- Expressar opinions raonades davant les tendències actuals de la informació.
- Prendre consciència del poder que tenen els mitjans de comunicació.
- Visionar el film de manera atenta, correcta i respectuosa.
- Respondre les qüestions de comprensió i del llenguatge audiovisual de forma reflexiva i interessada.
- Identificar els temes i subtemes de la pel·lícula.
- Llegir de forma comprensiva els textos de la proposta didàctica i realitzar adequadament les activitats.
- Participar activament en els debats que es puguin suscitar.
- Presentar les feines proposades de manera correcta tant oralment com per escrit.